

Sygn. akt III KK 216/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dorota Rysińska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Ryński

SSN Józef Szewczyk

Protokolant Teresa Jarosławska

w sprawie **M.A.**

skazanego z art. 189 § 2 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 13 sierpnia 2014 r.

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 27 września 2012 r., sygn. akt VII Ka

.../12, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w G. z dnia 28 grudnia 2011 r.,

sygn. akt II K .../09

**uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Obrońca M.A. zaskarżył kasacją wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 27 września 2012 r., zmieniający wyrok Sądu Rejonowego w G. z dnia 28 grudnia 2011 r. – przez dokonanie częściowej zmiany kwalifikacji prawnej przypisanych mu dwóch spośród czterech przestępstw i ich ciągów i przyjęcie w miejsce kwalifikacji

art. 18 § 1 k.k. przepisu art. 18 § 2 k.k. oraz przez podwyższenie łącznej kary pozbawienia wolności – zarzucając temu wyrokowi „*rażące naruszenie prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 450 § 3 k.p.k. w powiązaniu z art. 117 § 2 k.p.k., w zw. z art. 453 § 2 k.p.k. poprzez niepowiadomienie oskarżonego o terminie rozprawy apelacyjnej w dniu 27 września 2012 r., co uniemożliwiło oskarżonemu realizację jego prawa do obrony, w rozumieniu art. 438 pkt 2 k.p.k. a wynikało z przyczyn od niego niezależnych, a mianowicie zatrzymania i zastosowania tymczasowego aresztowania wobec jego osoby od dnia 29 maja 2012r. do dyspozycji Prokuratury Apelacyjnej w [...] w postępowaniu prowadzonym za numerem Ap V Ds. ../13, przez co Sąd odwoławczy poczynił nowe ustalenia wbrew normie art. 454 § 2 k.p.k.*”. Na tak sformułowanej podstawie obrońca złożył wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej wniósł o uwzględnienie kasacji, z tym że postulował uchylenie jedynie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu przemawiającym za jej uwzględnieniem w trybie określonym przepisem art. 535 § 5 k.p.k., choć nie ulega wątpliwości, że wniosek skargi o uchylenie także wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym pozostaje w całkowitym oderwaniu od uchybienia podniesionego w zarzucie kasacji i w żaden sposób nie został uzasadniony, a tę samą konstatację należy również odnieść do zarzutu kasacji w części, w której podniesiono naruszenie przez Sąd Okręgowy przepisów art. 438 pkt 2 k.p.k. oraz art. 454 § 2 k.p.k.

Żadnych natomiast wątpliwości nie budzi zasadność zarzutu kasacji w zakresie, w jakim podniesiono w nim rażące uchybienie, w toku postępowania odwoławczego, przepisom art. 450 § 3 k.p.k. w powiązaniu z art. 117 § 2 k.p.k. oraz art. 453 § 2 k.p.k.

Z akt sprawy wynika, że Sąd Okręgowy rozpoznawał sprawę M.A. na dwóch terminach rozpraw – w dniu 23 sierpnia 2012 r. i w dniu 27 września 2012 r. – o których zawiadomienie dla oskarżonego wysłał pod znany adres jego miejsca zamieszkania. Żadne z tych zawiadomień (dwukrotnie awizowane przez doręczyciela) nie zostało przez oskarżonego odebrane. W tej sytuacji, kierując się treścią art. 139 § 1 k.p.k. Sąd odwoławczy uznał, że oskarżony każdorazowo został prawidłowo zawiadomiony o rozprawie. Rozpoznał zatem sprawę (przy udziale obrońcy oskarżonego) i w dniu 27 września 2012 r. wydał wyrok. Tymczasem, z dołączonych do kasacji dokumentów w postaci zawiadomienia oraz odpisu aktu oskarżenia, skierowanego do Sądu Okręgowego w [...] przeciwko M. A. wynika, że w okresie rozpoznawania niniejszej sprawy przez Sąd Okręgowy w O., oskarżony nie przebywał pod wskazanym przez siebie adresem miejsca zamieszkania, ponieważ poczynawszy od dnia 29 maja 2012 r., pozostawał w areszcie, jako tymczasowo aresztowany do dyspozycji Prokuratury Apelacyjnej w [...].

Powyższe daje podstawę do stwierdzenia, że w postępowaniu Sądu odwoławczego, który nie dysponował wiedzą o miejscu pobytu oskarżonego, doszło jednak – w sposób obiektywny – do rażącego naruszenia wskazanego w kasacji przepisu art. 450 § 3 k.p.k. w powiązaniu z regulacją art. 117 § 2 k.p.k. Z treści tych unormowań wynika, że rozpoznania sprawy przez sąd odwoławczy – w razie nieobecności oskarżonego na rozprawie – nie tamuje wyłącznie prawidłowe zawiadomienie go o terminie tejże rozprawy. Doręczenie przesyłki zawierającej zawiadomienie o rozprawie oskarżonemu przebywającemu w areszcie następuje w myśl unormowania art. 134 § 2 k.p.k. i tylko w tym trybie może wywołać skutek w postaci prawidłowego o niej zawiadomienia oskarżonego. Skutek ten w niniejszym postępowaniu nie został osiągnięty, przy czym bez znaczenia pozostaje, że oskarżony nie powiadomił Sądu odwoławczego o swym pobycie w areszcie. Ugruntowany bowiem jest pogląd – wyrażany na gruncie przepisu art. 139 § 1 k.p.k., przyjętego za podstawę uznania w niniejszej sprawie zawiadomienia za doręczone – według którego ciążący na oskarżonym obowiązek informowania sądu o zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu nie obejmuje (niedobrowolnego) umieszczenia oskarżonego w areszcie śledczym lub zakładzie karnym (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 stycznia 2004 r., IV KK 434/03, OSNwSK 2004, poz. 130, z

dnia 11 października 2005 r., III KK 111/05, OSNwSK 2005, poz. 1820, z dnia 30 sierpnia 2007 r., IV KK 291/07, OSNwSK 2007, poz. 1907, z dnia 21 lipca 2011 r. III KK 126/11, LEX nr 860608, czy z dnia 24 sierpnia 2011 r., III KK 222/11, LEX nr 955024). Dla porządku już tylko można dodać, że również i przewidziany w art. 133 § 2 k.p.k. tryb doręczenia pisma procesowego nie pozwalał na uznanie zawiadomienia za doręczone, skoro poza sporem należy pozostawić, że odnosi się on do sytuacji, gdy nieobecność adresata w miejscu zamieszkania jest na tyle niedługo trwająca (np. związana z urlopem, wykonywaniem pracy poza domem), że pozwala mu przesyłkę tę odebrać w okresie jej awizowania dwukrotnie przez okres 7 dni. Taka sytuacja w niniejszej sprawie, rzecz jasna, nie miała miejsca.

Rację ma też autor kasacji, o ile opisane powyżej uchybienie łączy z naruszeniem prawa do obrony oskarżonego w postępowaniu odwoławczym. Trafnie bowiem w ten sposób wskazuje, że uchybienie polegające na rozpoznaniu sprawy pomimo niepowiadomienia oskarżonego o rozprawie miało nie tylko rażący charakter, ale też mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego kasacją wyroku. Celnie tu podnosi, że w konsekwencji wadliwości postępowania niemożliwe stało się skorzystanie przez oskarżonego z prawa do złożenia wyjaśnień, oświadczeń lub wniosków dowodowych, gwarantowanego przepisem art. 453 § 3 k.p.k., a nie można także zapomnieć, na co z kolei trafnie zwraca uwagę prokurator w odpowiedzi na kasację, że oskarżony nie miał też możliwości złożenia wniosku, w myśl unormowania art. 451 k.p.k., o doprowadzenie go na rozprawę z aresztu śledczego.

Z tych wszystkich względów zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego należało uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym – z zaleceniem wyeliminowania w ponowionym postępowaniu stwierdzonych tu uchybień.